

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
N O. 13259

LOVON HOARAMI

Moses Stavi

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ישרל=ביבליאטעך

№ 9

מ. סטאָווסקי

לבן הארמי

פארלְאג
"קַוְלְטוֹר-לִיגָּע"
ווארשע

סַאֲרִיקִירְצֶט פָּמָר קִינְדָּעָר

גְּזַדְרוֹקָט אֵין 4000 עָקָנוּ.

M. STAWSKI—LOWON HOARAMI. Wyd. „KULTUR-LIGE”.
Warszawa, 1922

Druk. I. Hendlera, Warszawa, Długa 26.

לְבָנַן לְגַעֲרָמִי

עם איז געווען אַקָּלְטָעֶר אוֹן אַנְסָעֶר נַאֲך-סְוּפּוֹת. די
הימלען ווען אויס פֿאָרוּוִינַט, טְרֵיב אוֹן מַוְטְנָעַ. אַדְרָאֶבְנָעַ
רעגעלאָן קְרָאָפְּעַט, זִימְזָעַט אָזְזִילַּן, טָאג וּוְיַיְנָאָכְט. קִינְעָר
געזענְקָט נִיט, וּוְעַן עַר הָאָט אַנְגָּהָרְבָּן אוֹן פֿרָעָג — גַּלוּפְּעַט
קִינְעָר נִיט, אוֹ עַר זָאַל אַמְּאַל אַוְיפְּהָעָרַן.

קוֹדְצָעַ, כּוֹמְרוֹנוֹן אוֹן פֿאָרְגָּעָנְעַצְטָעַ טָעַג. עַס דֻּרְלָעַבְטַ גַּאֲרַ-
נִיט זִיךְ אַוְיסְצּוּלְיִיטָרַן, אַיז שְׂוִין מַנְחָה-צִיְּטַת. דַּעֲרָנָאָךְ אַיז
הַיְמָלָאָן עַרְדָּ אַוְן פֿינְסְטָעַרְנִישָׁ אַין אַיְזָן שְׂטִיקַת. אוֹן אַמְּלָאָ-
טָעַג, אַוְעַג אַמְּלָאָךְ-הַמּוֹתָה, קוֹמָט מַעַן אַהֲיָם מִיט אַגְּנָץ
פֿעַרְדָּ, מַעַג מַעַן גּוֹמָל בְּעַנְטָשָׁן. פֿאָרְט מַעַן פֿרִיְּטָאָג עַרְגָּעַץ
פֿוֹן אַשְׁטָאָט אַרְוִיסָּ קָאָן מַעַן שְׂוִין זִיכְעָר זִיְּן, אוֹ מַוּוּעַט
הַאלְטָן שְׁבַת עַרְגָּעַץ אַין וּוְעַג, אַין דָּעַם עַרְשָׁטָן בְּעַסְטָן דָּאָרָף
וּוְאָס גָּאָט וּוְעַט צּוֹשִׁיקָן. מַקְבְּלָ-שְׁבַת-זִיְּן בֵּי אַפְוַיְעַר אַיז
אַכְאָטְקָעָ — אַפְּדִידְיִיעַנְדִּיק זִיךְ מִיטָּן פְּנִים פֿוֹן דַּעַר אַיְקָאָנָעַ
מִיט דָּעַם רְוִיטָן לְעַמְפָּלָ, אוֹן מַאֲכָן קִידּוּשָׁ אַוְיִיפְּ בְּרוּיָת מִיט
מִילָּר. אַינְדָּעָרְהָיִים אַיז אַפְּאָרְשְׁטָעַטְעַר שְׁבַת, עַס גִּיְעָן אוֹיסָ-

די פּוֹחוֹת, מַעַן דֻּרְלָעַבְטַ שְׂוִין קְוִים דָּעַם נַאֲך-הַכְּדָלָה. —
אַיז גָּאָס כָּאָפְּט מַעַן זִיךְ אַז זִיְּט, קְלָעַטְעַרְטַ מַעַן אוֹיְפַ-

ווענט, מען האַלט זיך אָן בֵּי אָן אַשאָק פֿון אַפְּעַנְסְּטָעָר, אָן אַפְּלִיט פֿון אַגְּאַרטָּן, מען רִיסְטָטָן פֿון עַרגְעַץ אָפְּ אַבְּרַעְטָל, מְזֻוכֶּת אֹוִיפְּ אַשְׁטִינָן, עַס וּוּרְן קְלָאַדְקָעָם, אָן מְקוּמָט אַדוֹרָך.

פֿאָר קְלִינְנוֹאָרְג אָין דָּאָס אַשְׁפִּיל. קְנַעַטָּן זַיִי, טָאנְצָן אַין דָּעַר בְּלָאָטָע, קְרִיגָּן בְּלוּיעַ אַנְגָּעָשׂוֹאַלְעָנָעַ הַעֲנַטְלָעָה, נְעַזְלָעַ מִיט אָוִיעָרָן, וּוּי בּוֹרָאָקָעָם. אָן אָז עַס קוּמָט שְׁוּעָר, מען קָאָן דֵּי שְׁטִיוּוּעַלְעָךְ נִיט אַרוֹיסְנַעַמָּעָן, הוֹיְבָט מעַן אָן צָו וּוּיְנַעַן, אָן מְוּוִינָט אָזְוִי לְאָנָג, בֵּין עַס גִּיט וּוּרְ אַדוֹרָך, אַדְעָר מעַן דָּעַרְהָעָרְט וּוּרְ אָן אַשְׁטוּבָ, קוּמָט מעַן צָו לְוִיכָן אָן מְהֻלְּפָט אַרוֹיסָ.

אַ בְּעַל-עֲגָלָה גִּיט בִּים זִיט לְיִידְיָקָן וּוּאָגָּן אָן שְׁפָאָרָט אָונְטָעָר. טְרַעְפָּט זִיךְ אַוּאָסְעָרָל, שְׁפְּרִינְגָּט עַר אַרוּיפְּ מִיט אַיְזָפָס אֹוִיפְּ אַשְׁפִּיצָן פֿון פְּעַדְעָרְשָׁטָן אַקְסָט, גִּיט דָעַם פְּעַרְדָּקְרָאָזָש -- אַ פָּאָר גּוֹטָע בִּיטְשָׁן. הַיִּי, הַיִּי, וּוּיאָ, וּוּיאָ... אָן כָּאָפָט זִיךְ אַרְיְבָעָר...

נָאָך סּוּפּוֹת בֵּין אַיךְ צָו אַנְיִיעַם תְּלִמְדָד-תּוֹרָה-מְלַמְּד אָנָּה גַּעֲקוּמָעָן, וּוּעַלְכָּעָר הַאָט גַּעֲקְנַעַלְט אַוְיָפָן שְׁוּל-הַוִּיף אַין דָעַם אָוְנְטָעָרְשָׁטָן שְׁטִיבָלָן פֿון אַלְטָן בֵּית-הַמְּדָרָשָׁ. אֹוִיפְּ דָעַר נָאָכָט וּיְנַעַן מִיר נָאָך נִיט גּוֹעָזָסָן, דָאָס אַיז גּוֹוּעָן אַהֲיָשָׁעָר מַהְלָךְ פֿון אָונָן, הַעַט אַדוֹרָך דָעַפְּ גַּעֲקוּמָן מָאָרָק, אָן דָוָרָך מְאָירָס גָּאָס, אָן דָעַר בְּלָאָטָע הַאָט מְעַן גַּעֲקוּמָן אַקְדוֹשׁ חָעָרָן... אָז עַס פְּלַעַגְט עַטוֹוָאָס צִוְּרִיקְעַנָּעָן, כָּאָפָן אַפְּרַעְסָטָל, פְּלַעַגְט דָעַר טָאָטָע זִיךְ אַרְיְבָעָרְקוּמָעָן, אַדְעָר פְּאָרְנְדִּיק מִיט דָעַר פּוֹרָא, אַרְאָפְּכָאָפָן זִיךְ אָונָז בְּרַעְנְגָעָוָ אָהָיָם.

ווען איך בין פארנאכט אה'ים געקומען, האפ איך נעהן
 שטוב אין דעם גרויען צווישן-טאָג-און-נאכט באמערכט אַ
 קלײַן, מאָגעַר, געלעקט לאָשאָקֶל. ער איז געווען אויף אַ
 שטראֵיקֶל בְּיִם הָאַלְזָן צוֹגָעָפָונְדָן צוֹם סְלוֹפֶן דָּעַר צְעוֹוָאָרְפָּעַ

נער סופה. מיט אַקורָץָע, רוייטַלְעַכָּע גַּזְשִׁיבָקָע, ווי מַיִּ
 דְּלַש-קְלִיְינָע צְעַפְּעַלְעָר, אַקורָצָן עֲטוֹוָאָס באַוְאָקָסָעָנָעָם וּוְיִידָּל,
 באַהָאַלְטָן, איַיגַעַטּוּלִיכָּעָט אָונְטָעָר זִיךְן. דָעַר קָאָפֶן אוּאָפְגָעָ

לאן, ווי ער וואַלט דאָרטן אונטן עטוואָס געוווכט, צוֹנוּיפֿ-
געָקָרְטְשָׁעַט און טְרִיְסְלֶט זֵיך אַין גָּאנְצָן, ווי אַ
בְּלָאַט... אַיך הָאָב אִים גּוֹט באָטְרָאַכְט, גַּעֲדָרְיִיט, גַּעַ-
גַּלְעַט, גַּעֲפִירַט מִיט דַעַר הָאַנְט אִיבְּעַר דַעַם נָאָסָן רָוקָן,
געַשְׁלָאָסָן אַין דַעַר פִּינְסְטָעַר קָאנְטְשָׁאָפְט אַון אַרְיִין אַין שְׁטוּב...
אַין שְׁטוּב אַיז שְׁוִין גַּעֲוָעַן שְׁטָאַרְק טָוִינְקָל, נָאָר וּוּגָן
אַנְצִינְדָּן אַלְאָמָפּ, זַעַט אוִים, הָאָט מַעַן נָאָך נִיט גַּעֲקָלְעָרַט.
די מַאמְעַ אַיז גַּעֲזָעַט נְעַבְן דַעַר קָאלְטָעַר הָרוּבָע, גַּעֲשִׁילְט
קָאָרְטָאָפְל אַוִיף וּוּעְטְשָׁעַרְעַ, גַּעֲוָעַן אַין פָעַם, גַּעֲשָׁוִיגָן אַון
זֵיך גַּעְקְרִימַט. צַו זָעַן זֵי אַיז גַּעֲוָעַן שְׁוּעוּרָ : נָאָר עַס הָאָט
זֵיך גַּעֲפִילְט אַין דַעַם שִׁילְן, אוֹ זֵי אַיז אַין פָעַם. — אַין דַעַם
פָּאָרְנוּפְלָטָן שְׁטִילָן בֵּין-מְנֻחָה-לְמַעַרְבָּה הָאָט עַפְעַם אַגְּרוּעָס —
שְׁוּעוּרָעַס אַרוּמְגָעַשׂ-שׁוּעַבָּט. דַעַר טָאַטָּע שְׁוּיִיגָט, רַעַדְטָ נִיט אַ
וּוּאָրָט, ווי ער וואַלט זֵיך פָאָר וּוּמַעַן פָאָרְבָּאָהָאָלָטָן. דַעַר.
נָאָך זָאָגָט ער שְׁטִילְעָרְהִיט אַשְׁרִי, שְׁטָעַלְט זֵיך שְׁמוֹנָה-עָשָׂרָה,
פָאָרְקָלְעָרַט זֵיך, אַוְן בְּלִיְבָט אַזְוִי שְׁטִיְין שְׁטִילָ, פָאָרְגָּאָפָט, ווי
גַּעַלְעָמָט, אַזְוִי אַוְן מִקְאָן זֵיך אַין גָּאנְצָן גָּאָר פָאָרְגָּעָטָן, אַוְן
ער גַּעֲפִינְט זֵיך אַין שְׁטוּב.

מִיר ווַיְנִיקָעַן זֵיך אִיבְּעַר צְוִישָׁן זֵיך, כָּאָפָן אַקוֹק אַוִיף
דַעַר מַאמְעַן, צָוָם גָּאָס, אַוּוֹנָק צָוָם לְאַשְׁאָק, צְוָרִיק אַוִיף
דַעַר מַאמְעַן, אַוְן מַאָכָן אַשְׁוּיִיגָ...
די מַאמְעַ רַעַדְט אַוִיך גָּאָרְנִיט, ווי זֵי וואַלְט אַלְיִין אַין

צִימָעַר גַּעֲוָעַן, אַדְעַר זֵי הָאָט שְׁטִיף די לִיְפָן פָאָרְבִּיטָן, עַט
וְאַל זֵיך פָוָן מוֹלָן נִיט וּוְאָס אַרְוִיסְרִיְיטָן, שִׁילְט זֵי שְׁנָעַל די
קָאָרְטָאָפְל. עַס הָעָרֶט זֵיך נָאָר אַפְּלִיסִיק שְׁנִיְידָן מִיטָן מַעַסְעָר,
אַפְּלוֹסְקָעָ פָוָן דַעַר קָאָרְטָאָפְל אַין טָאָפּ וּוְאָסָעָר, אַוְן וּוְיַדְעָר
דָּאָס סִיקָעָן פָוָן מַעַסְעָר, שִׁילְנְדִיק אַנְיִיעָ קָאָרְטָאָפְל. —

דַעַר טָאַטָּע אַיז פָאָרְזִיכְטִיק, אַוִיף שְׁפִיצְ פִּינְגָעָר, פָוָן דַעַר

מורח-וואנט אין מיטן שטוב אריין שמונה-עשרה אויסגעגן-
גען, ווי ער וואלט מיט אמאָל פון סופיט אין צימער אריין-
געפאלג, און איז שטיין געליבן. די מאמע, ווי זי וואלט פלו-
צימ אים אין שטוב דערפֿילט, האט זיך מער ניט געקאנט
איינהאלטן, און ווי זי וואלט אין דער שטילער פינסטערקייט
עפֿעס אריינגענאנט:

— «אַ מציה געפֿאקט — זיין מסחרים, ס'האָט געפֿעלט
נאָך אַ פֿגירה אין שטאָל, האָט שוין לאָנג מיט מרדכי מאָנטל
קיין געשעפטן געהאט. וועט פֿאָרעָסן דאס פֿערד מיט דער
בְּהָמָה».

און ווידער איז שטיל...

דער טאָטעה האָט ניט באָלד גענטפֿערט, שטילערהייט
גוזאנט «עלינו», ווי ער וואלט זיך אַיבערלִיגט ווֹאָס זָאָל ער
זאגן, און אָפֶשֶׁר האָט ער געמיינט גלאָט פֿאָרְרִיבְּן דאס מיט
שוֹווֹיגָן. דערנוֹאָך האָט ער אַנגעהוּבוֹן ווַיֵּך, פֿאָרוֹיכְטִיק:

— דוּ ווַיֵּסֶט דָאָך ניט ווֹאָס פֿאָר אַ פֿערד דאס וועט
זַיִן, באָטראָקט נאָר די קְנָעָל, די בְּרוֹסֶט — נו, אַיך קָאָן ניט.
אַיך ווַיַּס אַלְיַין ניט, אַיך האָב אַים אַין מאָרָק דערזען בין
אַיך אַ פֿאָרְקָאָכְטָעָר געוֹאוֹאָרֶן. ווֹאָס האָרט דִּיר: זָאָל ער זיך
וואָלְגָעָרֶן, אוֹיפֶּף קָעַטְט וועט מען אַים ניט אַנדִינְגָעָן, די
שְׁעִפְלָעָן, ווֹאָס דִּין בהָמָה די יְחִסְנָטוּ שְׁטָעַלְט אָפֶ — מְזֻאָרְפֶּט
אָרוֹים אָוּן מְהָאָדוּוּעָט אַ וּוְעַלְט מיט חֲוִרִים — וועט פֿאָר
אַים גַּעֲנוֹג זַיִן...

מיר האָבן דעם טאָטנס חשבונות ניט פֿאָרְשְׁטָאָנָעָן, דער
מאָמען גָּרְנִית גַּעֲוָאָלְט פֿאָרְשְׁטִיִּין. אָנוֹן האָט דִּיגָּאנְצָע גַּעַשְׁיכָּ-
טָע עֲפָעָס מְאָדְנָעָה הנָּאָה גַּעֲטָאָן. אַ קלִּין לְאַשְׁאָקָל, אָנוֹזְעָרָס אָן
איְגָנָס — בַּי אָנוֹן אַין שטאָל, אָוּן אֹזֶא שְׁיִנְעָר — ווַיַּס מְטָ
שְׁוֹוֹאָרֶץ. מִיר האָבן זיך אַלְעָ אוֹיפֶּף דער באָנק, ווֹאָס בִּים

פונסטער, צעשטעלט, אַרוּיסְגָּקְיָקְט דורך דער פֿאָרְנוּפֶּלְטָעֵר
שׂוֹיב אִין גָּסֵם אַרְיִין. עַס אִיז שְׁוִין נָאכֵט, אָוָן אִין דֻּעַם/גְּרוּויַּה
עַן נָעַפֵּל טְרִיאִיסְלַט זִיךְ אַקְלִיַּין, מָאָגָעָר, לִיב נָפְשָׁל. קְלָאָפָּן
מִיר אָונְטָעֵר אַיְגָעָר דֻּעַם אַנְדָּעָרָן מִיט דֻּעַם עַלְנְבוּיָּגָן, שְׁמַעְלָצָן
זִיךְ שְׁטִילָעָרְהִיט פָּאָר שְׁמָחָה: זַעַסְט סְדָא קָעְפָּעָלָע, סְדָא
דִּינְיָקָע פִּיסְעָלָעָר, אָוָן דִּי אַוְיגָן אַזְוִי גְּרוּיסָן אָוָן גְּרוּויַּה...
דַּעַר טָאָטָע הָאָט פָּאָרְבּוּיָּגָן דֻּעַם מְעָרֵב, אָוָן בָּאָלָד זִיךְ
גַּעֲנוּמָעָן מָאָכָן פָּאָר אִים אָן אָרְט אִין שְׁטָאָל, מְשִׁיג גְּבִיל גִּיצָּה
וּוֹעֵן אַבְּיָסְלָה דַּעַר בָּהָמָה, דֻּעַם פָּעָרָד. אָוָן עָר אִיז גַּעֲבָלִיבָן
אוֹנוֹעָרָס.

די מאמע האָט נָאָך אַבְּיָסְלָה גַּעֲבָרוּמָט אָונְטָעָרָן נָאָז,
דעָרָנָאָך הָאָט זִיךְ אַפְּגָעוּוִישָׁט די לִיפְנֵן אָוָן גַּעֲמָאָכָט אַשְׁוּוּיָּה.
אוֹ עָר אִיז גַּעֲוָוָרָן אָונְזָעָרָרָר טָאָקָע אוֹרִיךְ אִין אָמָת,
הָאָט מָעָן אַנְגָּעָהוּבָן קְלָעָרָן, וּוֹאָס פָּאָר אַנְאָמָעָן מְקָאן אִים
גַּעַבָּן. עַפְעָס אַשְׁיִצְעָם, אַפְּאָסְנְדִיקָן נָאָמָעָן... יְעַדְעָר הָאָט
עַפְעָס אַנְדָּעָרָשׁ פָּאָרְגָּעָלִיגָּט — דַּעַר בְּרוֹדָעָר זְעַלִּיגָּ (עָר הָאָט
שְׁוִין גַּעַהְאַלְטָן בַּיְּ חֹמֶשׁ מִיט רְשָׁיָּ) הָאָט אַרְוּיסְגָּעָדְרוּנְגָּעָן,
אוֹ אַזְוִי וּוֹי עָר, זָאָל גַּעֲוָונָט זַיִן, אִיז גַּעֲפָלָעָט, אָוָן לְבָנָן
הָאָרְמִי הָאָט אַפְּגָעָנָאָרָט דֻּעַם זַיִדָּן, יַעֲקָבָ אַבְּיָנוֹ, מִיט גַּעֲפָלָעָקָ
טָע, סְעָרָע, רְוִיטָע אָוָן בְּרוּנָע שָׁאָף, אִיז דַּעְרִיבָעָר דָּאָרָף
מָעָן אִים אַנְאָמָעָן גַּעַבָּן לְבָנָהָרְמִי.
— לְבָנָהָרְמִי! — הָאָבָּן אַלְעָ אַוְיְגָעָכָאָפָּט. — אִי, לְבָנָהָרְמִי.
הָאָרְמִי. אַשְׁיִנְעָר נָאָמָעָן טָאָקָע פָּוָן חֹמֶשׁ — דֻּעַם טָאָט אִיז
עָר אוֹרִיךְ גַּעֲפָלָן.

— נָו, פָּוָן מִינְעָטוּוֹעָן, זָאָל זַיִן לְבָנָהָרְמִי... — אָוָן
אַיְבָּרָן גַּאֲנָצָן פְּנִים הָאָט זִיךְ אַצְּפָרְדִּיעָנָאָר, לִיְיכְטָעָר שְׁמִיכָּל
צַעֲאָסָן.

פָּוָן יְעַנְעָם טָאָג הָאָט זִיךְ אַנְגָּעָהוּבָן אַסְדָּרָה לְבָנָהָרְמִי.

לְבָנַן הַאֲרָמִי גַּעֲגָעָן, לְבָנַן הַאֲרָמִי גַּעֲטְרוֹנוֹקָעָן, לְבָנַן הַאֲרָמִי –
לְבָנַן הַאֲרָמִי.

— וּוֹיִי אֵין מִיר, פָּוָן אֵין דֻּעָרְפְּרִי שְׂטִיטַת לְבָנַן אֵן אֶ
טְּרוֹנוֹק!

אַלְעַ מִינּוֹת בְּרַעֲנֶגֶט מִעַן אִים עַפְעַט אַנְדְּעָרְשַׁ: דַּעַר אֶ
שְׂטִיקָל בְּרוּוּט, אַבְּיסָל גַּעֲקָעְכָּטָס, קְרוּוֹפְּנִיק, בְּאַרְשְׁטַשַׁ, אֶשְׂטִיקָל
בִּיגָּל פָּוָן מִיטְ-זַיְךְ. יַעֲדַעַר הָאָט אִים גַּעֲלָעַט, גַּעֲבָאַרְשַׁט, גַּעַ.
קַעַטַּט. אָוָן עַר הָאָט זַיְךְ אָזְוִי צְוָגָעְוַוְוִינְט צַו אָוָונַז, אָז עַר
פְּלַעַגְטַּט עַטַּן פָּוָן הָאָנְטַ: פְּרַיעַר שְׁמַעַקָּן, בְּאַטְּרָאַכְּטַן, אַיבָּעַר-
קְלוּבָּן מִיטְ דִּי לִיפָּן, פְּלַאְפְּ... פְּלַאְפְּ... וּוֹיִי עַר וּוֹאַלְטַ
וּוֹעֲרַעַמְדִיקָּן אַרְבָּעַט גַּעֲלִיבָּן. דַּעֲנָאָךְ אֶכְאָפְּ אַרְיִין, פְּאַרְ-
וּשְׁמַרְעַט מִיטְ אַיְינָן אַיְגָל, אָוָן עַר קִיְּטַ שְׁוִין...

מִיר הָאָבָּן אִים אַלְעַשְׁטָאַרְקַּן לִיב גַּעֲקָרָאָגָן: וּוֹיִי אֶלְיִידְיִקָּעַ
מִינּוֹת, הָאָט מִעַן פְּאַרְבָּרָאַכְּט אַיְן שְׁטָאָל, זַיְךְ גַּעַשְׁפִּילַט, גַּעַ.
שְׁמוּעַטַּט מִיטְ אִים, וּוֹיִי מִיטְ אָוְנוּעָרָס אֶגְּלִיכָּן. מִיר זִינְעָן גַּעַ.
וּוֹאָרָן אָזְוִי צְוָגָעְפּוֹנְדַּן צַו אִים, דַּעַר עַיְקָר דַּעַר טָאַטָּע. עַר
שְׂטִיטַת נָאָר אוֹיְףַ אַיְינָן דַּעַר פְּרִי, גִּיטַּע עַר אַרְיִיבַּ אַיְבָּעַר דִּי
אוֹיְגָן, אָוָן נָאָךְ פְּאָרְ נָעָגָל-וּוֹאָסָעָר — עַר אֵין שְׁוִין אַיְן שְׁטָאָל.

—
אֵין גַּאַס הָאָט מִעַן אַנְגָּעָהוִיבָּן פִּילַ רַיְיַדְן וּוֹעֲגָן אִים;
לִיְּטַ הָאָבָּן גַּעַזְגָּטַ, אֹז בִּיְיַ אָוָנוֹ אַיְן שְׁטָאָל וּוֹאָקְסָט אַן עַשְׁירָות,
אַקְּזָן רַוְּבְּלִידְיִקְּעָרְ פְּעָרְדַּ... אַנְדְּעָרְעַ הָאָבָּן נִיטַּ פְּאַרְגִּינְעָן, גַּעַ.
שְׁאָלָטָן: «אַמְוֹל! גַּעֲקִיפְתַּ אַפְּגִּירָה, פְּאָרְ אַהֲלָבָן רַוְּבָּל, אָוָן
וּוֹעַטַּ אַוִּיסְהָאַדְעָוָעָן מִיטְ אַגְּרָנִיט — אֶשְׁאַלְעָכָטַס פָּוָן אֶ
קְאַרְטְּאָפְּלַ, אֶלְעָפְּלַ קְרוּפְּנִיק — אָוָן עַס וּוֹעַטַּ אַוִּיסְוּאַקְסַן אֶ
פְּאַרְמָעַג מִיטְ גַּעַלְטַ!»

גַּעַוְעַן הָאָט אִים דַּעַם גַּנְצָן וּוַיְנְטָעַר קִיְּנָעַר נִיטַּ. דַּעַר

טاطע האט אין שטאל קיינעם ניט אריינגעלאָן, געהיטן דעם
טויער, — אריינגעגאנגען און באָלד נאָך זיך צוגעמאכט, ווי
ער וואָלט מורה געהאט פאָר אַ צוֹּג-ווּוִינְטֵל. נאָר עס האט זיך
געפֿילְט, אָז דאָרט — אַינְעוּווִינְיק אָז אַ טִּיפְּעָר סָוד בָּאַהֲלָטָן,
וועלכְּבָר אָז פָּאָר אָנוּן אָזֶוּ נָאָנט אָזֶן טִיעָר. אָז נִיט ווַילְנָן-
דיַק פְּלָעַגְט דָּעַר סָוד דָּוָרָךְ דִּיוּרָעַט פָּוּן שְׁטָאָל אַ דּוּרְכְּדָרְנִין-
גָּעַן אָזֶן גָּאָס אַרְיִין... אָזֶן פָּאַרְבִּיגִיגִיעַנְדִּיק, פָּאַרְקְּלָעַנְעַרְט
מען אָמְגָעָן דָּעַם טְרָאָט. מען הערט זיך צוֹ צָום שְׁטָאָל...
ווער ווַיס ווָאָס דָּאָרט, אוּף יַעֲנֵר זִיט, טוֹט זִיך?...

אוּף זָוְמָעָר אָזֶן עָר שְׂוִין גָּעוּוֹן אַ הִיפְּשָׁ פָּעַרְדָּל, אַ שְׁיִי-
נָע אַנְגָּעוּוֹאַקְסָעָנוּ גַּוְשִׁיבְקָע, אָזֶן דָּעַר ווַיְידָל, עַטוֹּאָס גָּע-
קְרִיזְוָלְט, דָּעַרְלָאָנְגָּט אָזֶש בֵּין אָונְטָעָר דִּי קְנִי... אָז מִהָּאָט
אִים דָּעַם עַרְשָׁתָן מָאָל אַרְוִוְתָּגְעָלָאָזֶן אָזֶן דְּרוּיסָן אָז וּוֹאָרָע-
מען לִיכְטִיקָן פְּרִילְיְגָס-טָאג, אָזֶן גָּעוּוֹן אָזֶא שְׁמָחָה, פָּוּנְקָט
וּוְיִ בָּעַת רַבְּקָה לְעַה האט אַנְגָּעוּהוּבוּן אַרְוּמְלָוִיפָּן מִיט דִי קְלִינְעָ...

ער האט געמאכט אַנְשָׁטָעָלָן, גַּעַשְׁטִיפְּט, פָּאַרְדִּיסָן דָּעַם
עַק אָזֶן זיך גַּעֲגָבָן אַ צִּי אָוִיס אַיְבָּעָרָן גָּאָס מִיטָּן בְּרִיךְ צָוּ
דָּעַר עָרָד, אַט-אַט, מִיְּנְטָטוּ, זַעַצְט עָר זִיך... אָזֶן אַוּוּקָה העט
וּוַיִּיט, זִיך... בָּאָלְדָה קָוְמָט עָר צְוִירִיק, קָוְקָט זִיך אַרְומָם, באָ
טְרָאָכָט אַלְץ מִיט אַ לִיכְטָן אָזֶן בְּרִיעָעָן בְּלִיק, וּוְאַרְפָּט זִיך
אַיְבָּעָר מִיטָּן טָאָטָן מִיט אַ וּוֹוָנָק, וּוְיִ עָר ווָאָלְטָ פְּרָעָגָן: הָא?
וּוְאָס? מְקָאָן?... אָזֶן זיך ווַיְידָעָר אַ לְאֹז גַּעַטָּן, גַּעַוּאָרָפָן, גַּעַ-
פּוֹצָט מִיט דָּעַם קַעְפָּעָלָע, פְּרִיִּי גַּעַהְיְזָעָט, וּוְיִ עָר ווָאָלְטָ
גַּעַמְיִינְט צָו וְאָגָן: קָוְמָט! זַעַט! כְּדָא לִיכְטִיקָע ווּוָלְטָ אָזֶן
דְּרוּיסָן... אָזֶן לִיכְטִיק, לַוְפְּטִיק, זַאְפְּטִיק אָזֶן פְּרִיִּי — פְּרִיִּי —.
דָּעַר טاطע האט גַּעַשְׁמָאַלְצָן, אַרְיִינְגָּעַקְלָאָפָט אָזֶן פָּעָנָה-
סְטָעָר: "בִּילְעָ, בִּילְעָ! גַּיבְּעָר קָוָק נָאָר אַרְוִיס, ווּעַטְטָה הנָּגָה

האָבָן", און געשמייכַלט, אָזֶוי בְּרִיט עַפְעַנוּנְדִיק דָאס מְריַל,
און דָאס גָאנְצָע גַעֲוִיכְט האָט אִם גַעֲשִׁינְט פָאָר
פְרִיד.

אָר

קִינְד אָוּן קִיְיט האָט לְבִן נָאָר זֵיר אִין גָאַט אַרוֹיסגָעָרְפָּן.
אַלְעַ זַיְנָעַן אַרוֹיס, זַיְנַן בִּינוּן וּוּנְדָעַר זַעַן. יַעֲדָעַר האָט עַפְעַס
אַנדָעַרְשׁ גַעֲזָגַט, גַעֲגָעַסְן אִם מִיט די אוֹיגָן, אָוּן וּוָאָס זַיִ

האָבן אַין הָאָרֶצֶן גְּעוּנוֹגְטְשָׁן... הָאָט זִי גַּעֲמָעָגֶט כָּאַטְשֵׁן
הָעַלְפֶּט גַּעֲשָׁעַן...

בְּעַלְיַיְ-עַגְלוֹת הָאָבן אַים בָּאַטְרָאַכְט, גַּעֲמָאַסְטָן מִיטֵּן אוֹיגַ.
זִיךְ גַּעֲמְבִּינְט, פָּאַרְזִיס גַּעֲזָגֶט. גַּעֲפִיפֶט אָוֹן צָוְגַּעַכְוִירִיאַשְׁטְשָׁעַט
מִיטֵּן דִּי בִּיטְשָׁן...

אוֹן לְבָנֶן, פָּוְנְקָט וּוְיִעַר וּוְאַלְט וּוְעַלְן עַרְשָׁט דִּי גַּאנְצָע
וּוְעַלְט אַיְנְשָׁלִיגְעַן, אַלְץ אַיְזָן אַים וּוְיִינְיק. וּוְיִעַר וּוְאַלְט
מִיטֵּן אַמְּאַל פְּלִיְגֵל בָּאַקְוּמָעָן, אוֹן עַר וּוְיל פְּלִיעָן, שְׂוּעָבָן,
מִיטֵּן דִּי קָאָפִיטָעָס דִּי עַרְד נִישְׁט אַנְרִירָן
גַּעֲנְדִּיקְט הָאָט זִיךְ דָּאַס אַבְּיִסְלָן קָאַמְּיִישָׁן אוֹן
טוֹרְוִיעָרִיק.

לוּיְפְּנִידִיק, הָאָט עַר מִיטֵּן דִּי צִיְּן אַרְאָפְּגַעַכְאָפְט פָּוֹן פָּעַשְׁע
בִּילְעָס פְּלִיְיט אַקְלִיְין קִינְדָּעָר-קִישְׁעָלָע, וּוְעַלְכָּעַ זִי הָאָט אוּיפָ-
גַּעַהְאַנְגָּעָן צָוָם טְרִיקְעַבָּעָן, גַּעַוּוֹאַרְפָּן מִיטֵּן קָאָפָ, הַיָּן אוֹן
צָוְרִיק, אַרְוִיְף אוֹן אַרְאָפָ. בָּאַלְד אַיְזָן קִישְׁעָלָע אַלְאָךְ גַּעַ-
וּוְאָרָן, אוֹן דִּי פָּעַדְעָרָן הָאָבן זִיךְ אַזְוִי לִיְיכָט אוֹן פְּרִיְיָ אַיְ-
בָּעָרָן גַּסְמָס צְעַטְרָאָגָן. הָאָבן אַים אַיְבְּרָגְעִיאָגָט, אַיְן דַּעַר הַוִּיךְ
צָעָלְאָפָן.

אַיְן גַּסְמָס אַיְזָן גַּעַוּזָאָרָן אַטְוּמָל. פָּעַשְׁע בִּילְעָס בְּרַעֲכָט דִּי
הַעֲנָט, מַאֲכָט גַּעַוּזָאָלָטָן אוֹן שְׁעַלְט שְׁטִילְעָרְהִיט... אַיְן גַּסְמָס וּוְיל
מַעַן אַים פָּאַרְהָאַלְטָן, פָּאַרְשְׁטָעַלְטָן מַעַן אַים דַּעַם וּוְעָגָ, צָעָ-
שְׁפְּרִיטָן מַעַן דִּי פָּאַלְעָס — טְפָרָה, טְפָרָה, מַלְאָקָות אַים
פָּאָרָן נָאָזָן אַדוּרָךְ — אוֹן מִיהָאָט זִיךְ בַּיְיִזְרָן לְאַכְנְדִּיק,
אוֹן אַזְוִי מִיהָאָט זִיךְ גּוֹט אַגְּגָעָמָאַרְדָּעָוּעָט, אוֹן עַר הָאָט
דִּי גַּאנְצָעָס פָּעַדְעָרָן גַּעַהְאָט אַוִּיסְגְּוּזִיט — אַיְזָן גַּעַלְוְנְגָעָן אַים
אַרְיִינְצּוּקְרִיגָּן אַיְן שְׁטָאָל...

פֿוֹן דַעַם טָאג אִיז עֶר וּמֵיט אַמְּאַל אַוִיסְגָּעוֹזָקְסָן, שְׁוִין
כִּמְעַט אֲפָרֶד...

די קִינְדָּעֶר האָבָן אַנְגָּעָהָרִיבָן זַיִן פָּאוֹרְזִיכְטִיךְ: גִּיבָּן אָ
שְׁטִיקָל בִּיגָּל, קוֹקוֹן אִים גַּלְיִיד אִין די אוֹיגָן אוֹן כָּאָפָן באַלְד
צַו די האָנט. דַעַר טָاطָעַ האָט אִים אַנְגָּעָתָן אַ צִימָל, וּוֹאָס
עֶר האָט אלְיִין אוֹיפְּגָעָנִית פֿוֹן אַלְטָעַ לְאַפְּעָדָרִיקָעַם, אוֹן אַנְגָּעָ
הָוִיבָן פִּירָן אִים צָום בְּרוֹנוּם אַנְטָרִינְקָעַן, וּוֹי עֶר וּוֹאַלְטָזָגָן:
אַיךְ האָבָן שְׁוִין מַעַר קִיְּין פָּחָ נִישְׁתָּצַו שְׁלַעְפָּן וּוֹאַסְעָר פָּאָר
דיְרָ אַין שְׁטָאָל, דוּ בִּיסְטָן נִיטָן קְלִיְּין אלְיִין אַדְוָרְכְּשָׁפָאָצְרָן
זַיִךְ צָום בְּרוֹנוּם... אוֹן לְבָן פְּלָעָגָט פָּאוֹרְיִיסָּן דַעַם קָאָפָ, זַיִךְ
אַרְוָמְקוֹקוֹן אַין אַלְעָזִיְּטָן, בָּאַטְרָאָכָּטָן וּוֹאָס אַרְוָם טָוָט זַיִךְ,
זַיִךְ גַּעֲבָן אֲשְׁטָעַל דִּיבָּאָם: אוֹיְףָ דיְ פָּאָר הַגְּטָעָרְשָׁטָעָ פִּיסָּן,
וּוֹי עֶר וּוֹאַלְטָזָגְּלָעָרָט, אַנוֹ... אוֹיְףָ טְשִׁיקָאָוָאָשָׁטָשָׁן, וּוֹעֶר
איְזָה הַכְּעָרָה? דַעְרָנָאָךְ גְּרָאָבָט עֶר מִיטָּ אֲפָעָדָרְשָׁטָעָ פָּוָס דיְ
עֶרֶד, וּוֹאָס אַרְוָם בְּרוֹנוּם, שְׁפָרִיצָט אַרְוִיָּף אַ קלְיִגְּעָן פָּאָרְגְּרִינְטָעָ
לוֹזְשָׁקָעָן, וּוֹעַלְכָעָ טְרִיקָנְטָן קִיְּינְמָאָל נִיטָן אוֹיסָן, פָּאָרְשְׁפִּיצָט דַעַם
טָاطָן פֿוֹן קָאָפָ בֵּינוֹ דיְ פִּיסָּן. טְרִינְקָעְנְדִּיקָן, גְּרִיזְשָׁעָטָעָ עֶר דַעַם
עַמְּעָרָ, דיְ דּוֹשָׁקָעָן, מִיטָּ דיְ וּוֹיְסָעָן אוֹן שְׁטָאָרָקָעָן צִיָּן, גִּיטָּ
אִים אֲהִיבָן אוֹיְףָ אַין דַעַר הַיִּינָן, אֲטְרִיסָלָן אַין דַעַר לוֹפְּטָ
אוֹן אֲוֹרָףָ אֲהִין אַזְשָׁ אַוִּיפָּ יְעַנְעָרָ זַיִיט בְּרוֹנוּם, אוֹן עַטָּ
בְּלִיְּבָן פֿוֹן אִים נָאָר דיְ קְלָעְפָּקָעָם.

דַעַר טָاطָעַ, אוֹן עֶר קוּמָט אַין שְׁטוּבָן, נָאָר דַעַם וּוֹי עֶר
הָאָט לְבָנָעָן אַין שְׁטָאָל גַּעֲבָרָאָכָטָן, אוֹיְףָ זַיִן אַרטָּ צְוֹגָעְבוֹנְדָן,
וּוֹיְשָׁטָעָן עֶר אַרְוָם מִיטָּן הַאַנְטוֹרָ דַעַם פְּנִים, דיְ זָאָכָן אוֹן
קָאָן זַיִךְ נִיטָן אַיְנָהָאָלָטָן, דַעְרָצִילָטָן מִיטָן פָּאָרְגָּעְנִיגָּן:
—דוּ וּוֹיְסָטָן, לְבָן האָט אַוִּיסְגָּעְטְּרוֹנְקָעָן אֲגָנְצָן עַמְּעָר
אוֹן נָאָר אַבְּיִיסָל.

— “וְאֵל אִים זַיִן צַו גַּעֲזָונָט”, — עַנְדִּיקָט דיְ מַאְמָעָן.

פון טאג צו טאג איז ער געווארן גראעסער, שטארקער
און שענער.

אין שטטעטל האט מען אנטגעהויבן פיל רידין וועגן אים.
מבנים האבן געזאגט, או ער ווועט אריין אין די גדלות. אַ
לאנגער שלאנקער קערפער — אַ שִׁיפּ-פָּרְמִיקָּעָר רָוקָן, הויכע
און צארטער פיס. געווען שטיפעריש, רירעוודיק, אומגעדוֹל-
דייך און פול מיט ליעבן. וועלוואעלע יצחקס האט פאַרויס גע-
זאגט ווי לאָנג און ווי הויך ער ווועט אויסוואקסן, אַפְּילָו
וואָס פָּאָר אַ טְּרָאָט ער ווועט האבן, און מיט וואָס פָּאָר אַ נְּאָמָּעָן
די פריצים רופֵן אֹזָה האַלָּן, אֹזָה קעפָּלָע. דאס איז אַ פרִי-
זִים-פְּעָד...

איינמאָל אין אַ שיינעם לִיכְתִּיקְן נָאָך-שְׁבוּוֹת-פְּרִי-
מָאָרגָן, איז צו אונזער שטוב צוגעפארן דער אלטער גראָף.
אַ גְּרִיאָוּר אלטער מיט וויסע באָקָן-בערד — אַ גְּרִיאָסער
לייבָהָאָבָּעָר פָּוֹן פָּעָר. אָוּן זִצְנָדִיק אוּף דער בריטשׂקע האט
ער דעם טאָטָן פָּוֹן שְׁטוֹב אָרוּיסָגָעָרֶפָּן: אַיך האָב געהרט,
זָאָגָט ער — אָז דָו האָסְט אָגוֹט פָּעָר, וויל אַיך אָקוֹק טָאָן...
נִיט גְּעִילָת, מיט קְלִיְּנָע לאָנְגָזָאָמָע טְרִיט אַיז דָרָט-
טָע צּוֹם שְׁטָאָל אָוּוּק. ווי ער ווֹאלָט זִיך אַיבָּעָרְלִיָּגָט: וואָס?
חוּזְיוֹן אִים? — אָוּן אָפְּשָׂר נִיט...

אָדָעָר גְּלָאָט, ער אַיִלָּט זִיך נִיט: אַיך האָב צִיְּט, אָז דָו
וילסְטָן קָאנְסְטָן צְוּוֹאָרָטָן. נִשְׁקָשָׁה, מִמְעָג אָוּף אִים ווָאָרָטָן
אָבִיסְלָן. ער האָט ברִיטָט גַּעֲפָנָט דָעַם טְוִיעָר, גַּעֲנוּמָען לְבָנָעָן
מִיט בִּידָע הָעָנָט אָוּן אָרוּיסָגָעָרֶט אַוְיפָּן הַוִּיפּ...

דער גְּרָאָף אַיז פָּוֹן ברִיטָשׂקָע אַרְאָפְּגָעָשְׂפָּרְגָּעָן, אִים
אַגְּטָקָעָן גַּעַלְאָפָּן, האָט מִיט דער האָנָט פָּוֹן אוּבָן אַרְאָפָּ אַיִ-
בָּרָע דָעַר פְּלִיְּצָע אַדוֹרְכָּגָעָרֶט, מִיט בִּידָע הָעָנָט דָעַם עַק
אַ צִּי גַּעַטָּן, דָעַרְנָאָך דָאס קַעְפָּלָע בָּאָטְרָאָכָט, אַיז די אוּגָן

אַרְיִינְגָּעָקָט, דַּעַם הַאֶלְזָ אַרְוָמְגָעָנוּמָעָן אֹוָן לַיְבָלָעָ גַּעֲגָלָעָט,
גַּעֲפָאַטְשָׁט.

דַּעַר טַاطָּע קָוְקָט אִים אָן, רַוִּיטְלְט זֵיך.

ב.א.

דַּעַר גַּרְאָפָּ אִין פָּוּן לְבָנָעָן אַבִּיטְל אַפְגָּעָגָגָעָן, וַיִּי עַד
וַאֲלַט זֵיך וַוְעַלְן אִין אִים אַיְינְשְׁפִּיגְלָעָן, אִין צְוֹרִיק צְוֻגָּעָקָמָעָן,

אנטציקט געדרייט מיטן קאָפּ. דערנאָך האָט ער זיך געוזען.
דעט צום טاطן:

— ווילסט אַים אָפְשָׁר פֿאָרְקִיְּפָן? קָאָן אַיך דֵּיר אָפְצִיְּלָן
פָּאָר אַים צוֹויִי קָאָטְעָרִינָעַס.
ער האָט דעם טاطן טִיף אַנְגָּעָקוּקָט אָונָן אַיז גַּעֲבְּלִיבָן
וּוֹאָרטָן...

דער טاطע אַיז גַּעֲוָאָרֶן צָעַטוּמָלֶט, בְּלִיְּךְ, די הענט
הָאָבָּן אַים אַנְגָּעָהוּבָּן צִיטָעָרָן, אָז ער האָט קוּיִם דָּאָס צִימָלָל
אַיְיָגָעָהָאַלְטָן — דָּאָס וּוֹאָרטָן צוֹויִי קָאָטְעָרִינָעַס האָט אַים
אַיְבָּעָרָאָשָׁט, פּוֹן די גַּעֲדָאָנְקָעָן אַרְאָפְגָּעָשָׁלָגָן.

לְבָנָן אַיז צְעַשְׂרוֹאָקָן פּוֹן דעם גְּרוּיסָן עַולְמָן, וּוֹאָס האָט
זיך אַרְומָגָעָקְלִיבָן, הָוִידָעָט, רִיְּסָט זיך, קָאָפָעָט מִיט די פִּיסָּט,
שְׁטָעָלָט אָן די אָוִיעָרָן, וּוֹי ער וּוֹאָלָט זיך צוֹ עַפְעָט צָוָעָ
הָעָרָט. קָוָקָט שְׁטוּרָעָג אָונָן בִּיןָאָרָוָם זיך. —

דער טاطע האָט זיך גַּעֲמָאָכָט מוּטָט, אַיְפָגָעָהוּבָן דעם
קָאָפּ, אָונָן וּוֹי ער וּוֹאָלָט פּוֹן דער עַרְדָּו וּוֹעֲרָטָעָר אַנְגָּעָשָׁעָפָט,
הָאָט ער אַרְוִיסָּגָעָזָגָט:

— נִיְּין! אַיך וּוֹעֵל אַים נִיט פֿאָרְקִיְּפָן, זָאָל ער גַּעֲזָנָט
זִיְּין אָונָן זָאָל ער זיך וּוֹאָלָגָעָרָן. אָן אָרט אָונָן וּוֹעֵט זיך
נָאָך פָּאָר אַים גַּעֲפִינְגָּן...

מִיט אַמְּאָל אַיז ער אָונָנוּ גַּעֲוָאָרֶן פִּילְטִיעָרָעָר — לִיבָּן
אָונָן נָאָנט, וּוֹי אָן אַיִּג אִין קָאָפּ. דער טاطע האָט אַיְפָגָעָ
הָעָרָט נְעַכְתִּיקָן אִין שְׁטוּבָן, אַיִּיף גִּיך אַפְגָּעָעָסָן די וּוּעָטְשָׁעָרָעָ
אָונָן אָוּוּקָשׁ לְאָפָן אִין שְׁטָאָלָן, זיך פֿאָרְרִיגָּלָט פּוֹן אַיְגָעוּרִינִיק
מִיט אַרְיָאל, פֿאָרְלִיְּגָט אַשְׁטָאָרָקָע, אַיְזָעָרָנָעָ קִיטָט.

אַיִּיף בִּיְיָטָאָג, וּוֹעֵן ער דָאָרָף פּוֹן דער חַיִּים אַפְּפָאָרָן,
הָאָט ער גַּעֲקוּיְפָט אַגְּרוּטָן עַנְגָּלִישָׁן שְׁלָאָס פָּאָר אַכְּטָן גִּילְדוֹן
אָונָן אַים אַיְפָגָעָה אַנְגָּעָן אַיִּיף דָעָר שְׁטָאָלָן, אָונָן בָּאָלָד נָאָך

מייטאג, ווי דַי זון הוייבט נאָר אָן אַראָפְצּוּעַץַן זִיךְרַן, צִיט אַים
שְׁוִין, וּוּרְעַת עָר אָמְרוֹיֵק אָונַ ער אַיִלְטַן זִיךְרַן בֵּין פָּאָרְנָאָכֶט
אַנְצּוֹצִיעַן אֲהִים.

אוּף בִּינָאָכֶט פָּאָרְטַן ער פָּוּן שְׁטוּב נִיט אָרוּסִים, מִזְאָל
אַים אָפְילַן אַפְגַּילְטַן. טָאָמְעַר קְוּמַט וּוּרְדִּינְגַּעַן דִּי פּוֹר אָוּף
בִּינָאָכֶט, דָּאָכֶט זִיךְרַן אַים, אָוּ דָּאָס אַיְזַן אַנְגַּעַשְׁטָעַלְטַע זַאַךְ,
חַבְרָה וּוּילַן אַים פָּוּן דִּעְרָהִים אַרוּסִנְאָרְן...

עַסְנַן פְּלַעַגְטַן ער אַים גַּעֲבַן אַלְיַין. הָאָט קִיְּנוּם נִיט צָוָּ
גַּעַלְאָזַן; דִּי בְּעַסְטַע גַּרְאַנְדָּאָוּעַ हֵי, אַיְן דָּעַר פֿרִי אָונַ ער
דָּעַרְנָאָכֶט; בִּיְיטַאג אַהֲלַבָּן טָאָפְּ הַאָבָּעָר מִיט סִיצְקָע — גּוּט
אַדוּרְכְּגַעְמִישַׁט, פָּאַרְזִיכְטִיק דָּוָרְךָ דִּי פִּינְגָּר אַדוּרְכְּגַעְמִיפְּט —
עַס זַאַל זִיךְרַן דָּאָרְטַן וּוָאָס נִיט גַּעַפְוּנוּן, צַו דָּעַר צִיט אָונַ ער
מִינְוֹת, וּוי אַטְיַעַרְן חַולָּה דִּי רְפָאוֹת...

אוּף אַיבָּעָר אַיְאָר נַאֲךְ פְּסַח הָאָט מַעַן אַנְגַּעַהוּבָן לְעָרָ-
נָעָן לְבָנָעָן אַיְן שְׁפָאָן. עַס אַיְזַן בֵּין אַוּנוֹ גַּעֲוָעָן אֹזָא שְׁמָחָה,
וּוי סְ'זָאָלְטַן אַיְינְגָּלָן אַבְּרְמָצְחוֹ גַּעַוּוֹאָרָן.

בָּעָל-עֲגָלוֹת פָּוּן שְׁטוּטַל זִינְגַּעַן צְוָנוּיְפְּגַעַקְוּמָעַן, גַּעַהְאַלְפָן
אַים אַנְטָאָן, אַיְינְשָׁפָאָנוּן, גַּעַלְעַרְנַט, גַּעַוּוִין, גַּעַעַצְחַטָּן, נַאֲרַן
נִיט גַּעַשְׁלָאָגָן, עַס הַוִּיבְטַן זִיךְרַן נִיט דִּי הַאָנָט. לְבָנָעָן שְׁלָאָגָט
מַעַן נִיט — גַּעַגְלָעַט, גַּעַלְאַשְׁטְשַׁעַט, גַּעַשְׁמָרוּסַט, אַיְינְגָּרְעַדְטַן.
נַאֲכַגְעַבָּן אַלְעַ מַשְׂגַעַתָּן, קַאָפְרִיּוֹן — וּוי אַמְשָׁגַעַן צִיטְעַרְיקָן
קִינְדַּה, אָונַ אַזְעַר אַיְזַן גַּעַוּוֹן אַיְינְגַעַשְׁפָאָנַט אַיְן גַּרְוִיטַן בָּעָלָ-
עַולְהָשָׁן וּוֹאָגָן, גַּעַשְׁטוּפַט, גַּעַדְרִיַּט זִיךְרַן דִּי אַלְאָבְלָעַט,
הָאָט ער אַזְוִי מַאֲדָנָע אַוִּיסְגָּעַזְעָן.

דַעַם גַּאנְצַן זְוּמָעַר הָאָט מַעַן אַים גַּעַלְעַרְנַט. אַמְאָלַן, אַזְ-
אַגְוַעַר וּוֹעָגָן, צְוַגְעַפָּאָרָן אַיְן אַדְאָרְפַּט נַאֲךְ אַבְּינְטָלַן हֵי, צַוָּ-

געשפאנט צום אַרטשיך, צו דער אלטער שקאפע, ווי, להבדיל,
מ'גארט אַריין אַ קינד אין חדר אויף אַ שעה צוויי בי מיטאג,
ביסלעכוויז געוויינט עס זיך איין, און עס גײַט...
אוּ עס איּוּ געומען צו ווינטער, אויף אלֶיך איּוּ געווָרָן
אוּ יְקָרוֹת, צוּוִי פָּעָרֶד האַלְטָן איּוּ אַומְמַעְגָּלָעַךְ, האַט דער
טאָטָעַ נִיט גְּעוּזָסֶט ווֹאָס צוּ טָאָן. פָּאַרְקוּפָּן? — רַיִּיסְטָ דָּאָס
הָאָרֶץ, אוּ שִׁינְהִיט, אָוּן אָזְוֵי פִּילְ כּוֹחָות אַרְיִינְגְּעַלְיִיגְט אַיִּין
דָּעַם. לְאָוּן אִים? ווי נֻמְטָמָעַן אַזְוָלָכָס אַיִּין גְּרוּיסָן ווָאָגָּן
אַריין: צוּ דַּי בְּלָאָטָעַס מִיטַּדַּיְיָ רַעֲגָנָס...
דָּעַר סָוֶּף אַיִּין גְּעוּזָן, אוּ מְהָאָט לְבָנָעַן אַפְּגָעַשְׁטָעַלְט. דַּי
אלָטָעַ שְׂקָאָפָּעַ האַט דָּעַר טָאָטָעַ פָּאַרְקוּפָּט פָּאַר צְוּעַלְפָּרְבָּל.
הָאַט פָּאַר דַּי גַּעַלְט אַרְיִינְגְּעַלְיִיגְט אַיִּיפָּן בּוֹידָעָם צוּוִי גּוֹטָעַ
פּוֹרָן גְּרָאַנְדָּאָוָעַ הַיִּי — אָוּן אוּפָּף אַן אַמְתָּה גְּעַנוּמָעַן לְבָנָעַן
איּוּ ווָאָגָּן אַריין. —

אוּ דָעַר טָאָטָעַ פְּלָעַגְטַּזְיָ זִיךְ זְעַצְמָן עַרְגָּעֵץ. פָּאַרְן מִיטַּ
עַמְעָצָן, פְּלָעַגְטַּזְיָ בְּאַלְדַּ בְּאַפְּאָלְן אַחְשָׁק, יְעַנְגָּעַר זָאָל ווִיסְטָן,
מִיטַּ ווֹאָס פָּאַר אַ פָּעָרֶד עַר פָּאַרְט.
— אַיר ווִיסְטָן? אַט דָעַר הַעֲלָל אַיִּין דָאָךְ נָאָךְ קִין דָרִי
יָאָרְנִיט אלְט; נָאָךְ פָּאַרְאִיאָרָן הָאַט מִינְעָמָר מִיר גְּעוּזָאָלָט פָּאַר
אִים צוּוִי הַוְּנְדָעַרְטָעַר אַפְּצִיְילָן, ווי אַיר זַעַט מִיךְ אַיְדָן, אָוּן
עַר זָאָל מִיר אָזְוֵי גְּעוּזָונְטַזְיָן.

פּוֹן דָעַר נָאָטוֹר אַיִּין לְבָנָן גְּעוּזָן אַ רְוִיקָעָר, אַפְּטָאַפְּט אַ פָּאַר.
קְלַעַרְטָעַר. שְׁטָעַלְטַן דַי אַוִּיעָרָן, פָּאַרְגָּאָפָט זִיךְ אוּפָּף עַפְעַס,
ווי עַר ווֹאָלָט זִיךְ ווֹעַלְןָן אַן ווֹאָס דָעַרְמָאָנָעָן...
אַ גְּלִיְיכָעָר אָוּן אַ לְאַנְגָּעָר טְרָאָט, אַיִּין פּוֹס אַיִּין דָעַם אַנְדָעָן,
נֻמְטָמָעַן פּוֹן אַרְטָאַגְּלִיָּךְ. הָאַט קִינְמָאָל נִיט גְּעַנוּמָעַן

און א זייט, נישט ארויס פון קאַליע, נישט געמאכט קיין
העוויות, קונגצן: נישט געוווסט פון רייסן, קאָפֿעַן, ברעבן, איז
געגןגען, ווי אָלֶט פערד, נאָר אַקְאָפְּרִיזְנָעַר, אַהֲנָאָרָאָ
ווער, ער לְאֹזֶט זִינֶס נִיט אַדוֹרָן... אַהֲוֵיךְ וּאוֹרטַן, אַהֲאָ
סְטָאָפְּ! — ער שטייט שוֹין, רִירֶט זִיךְ נִיט פָּוֹן אָרֶט, כָּאָטְשַׁ
ברען אִים. בֵּין מעַן מוֹ אַרְאָפְּ פָּוֹן וּוֹאנָן, אִים אַגְּלָעַט טָאָן,
איַנְרִיזָן, אַיבְּרָעַטָּן, צּוֹלָאַשְׁטָשָׁעַן אִים, עַרְשִׁיט דֻּעְמָאָלֶט
גִּיטַּע ער אָוּעָק, כָּאָפְּטַיְידַּעַס מָאָל אַקוֹּק אַין וּוֹאנָן, ווי אַיְיָ
נָעַר זָאָגָט — זָעַסְטַּ! מִיט גּוֹטָן מַאָכְטַן מעַן מַעַר ווי מִיט בִּיְזָן...
קיין בִּיְתָשַׁ האָט ער קִינְמָאָל נִיט אַנְגָּעוֹזָן. ער ווֹיסְט
נִיט דָעַם טָעַם דַּעֲרָפָן. לְבָן האָט בְּטָבָע פִּינְטַן בִּיְתָשַׁ... אָוֹן
איַנְשָׁפָאנָן פְּלָעַגְטַּ אִים מָוֹזָן שְׁטָעַנְדִּיקַן דָעַר טָאָטָע, קִיְּן

פרעמדן לְאֹזֶט ער נִיט צָו...
...
חַבְרָה הַאָבָן אִים גּוֹוֹאָלֶט אַמָּאָל אַרְיִינְגָּנוֹרָן, האָט ווּעָלָה-

וּוּעָלָעָ-צִחָקָס גּוֹנוֹמָעָן אָוֹן אַנְגָּעַטָּן דָעַם טָאָטָגָס לִיְיָבָּל, דָאָס
הַיְטָלָה, אוּפְגָעַשְׁטָעַלְטַן דָעַם קָאָלְזָעָר, אַפְגָעַבָּרָאָקָן אַשְׁטִיקַן פָּוֹן
דָעַר שְׁבָתְדִיקָעָר חַלָּה אָוֹן צָו אִים צּוֹגְעַגְאָנָגָעָן — לְבָן האָט
גּוֹגָעָסָן, זִיךְ צּוֹגָעַכָּאָפְּט צָו דָעַר חַלָּה, זִיךְ גּוֹלָאָן אַנְטָאָן דָעַם
כָּאָמָאָנָט, דִי שְׁלִיעָס, אַרְיִינְפִּירָן אַין דִי אַלְאָבָלָעָס אָוֹן גַּעַן
נוֹמָעָן שְׁפָאנָן...
...
אוֹ ער האָט גּוֹהָאָט אוּפְגָעָסָן דִי חַלָּה, האָט ער זִיךְ
אוּמְגָעָקָוָקָט אָוֹן בָּאָמְעָרָקָט, אוֹ דָאָס אַין אַפְרָעָמְדָעָר, האָט
ער גּוֹגָעָבָן אַפְאָרְלִיְיגַדִּי אַוְיָרָן צָו דָעַר פְּלִיעִיצָעָ צָו, פָּאָרָה
וּשְׁמוּרָת בִּיְזָן דִי אוֹיגָן... אַכְאָפְּ גּוֹטָאָן מִיט דִי שְׁטָאָרָקָעָ
צִיְּן פָּאָר אַין אַרְבָּלָה, אִים אַפְגָעַפְלִיקָט — אָוֹן אַלְוִיכְ אַרוֹוִיסָן
גּוֹגָעָבָן פָּוֹן שְׁפָאנָן...

עו חנוכה האט אַנגעההיין וווען גלייטשיק. נעמט דער טاطע אַראָפ אַמאָס פֿן די קאָפִיטעס, באַשטעלט פֿאַדקאָווועס אויף שרייפֿלעָך, מײַזָּל ניט דארפֿן אַלְעָמָל רֵיסֶן אָונָ טשוועקעט קְלָאָפּן, אָונָ אָוּעָק מִיט אִים צו בערלעָן אַיִן קוֹזְנוּיָּע אִים אָפְשָׁמִידָן...

איַז זִיךְ מִישְׁבָּלְבָּן, אָונָ לְאַזְּטָזְזִיךְ נִיט צְרוּרָן. אַ פּוֹס, זָגַט עָהָי, איַז אַ פּוֹס אָונָ שְׁמִידָן לְאַז אַיךְ זִיךְ נִיט נִיט מִיט גוֹטָן, נִיט מִיט בִּיאָזָן. בָּאַפְּט זִיךְ בִּיאָזָן, רֵיסֶט זִיךְ, כְּרַאֲפַעַט, זָעַצְטָז מִיט די פִּיס. אָונָ ווּעָן עַס גַּלְוְנָגָט זִיךְ שְׂוִין אִים אַגְּנָגָט בִּיאָזָן אַ פּוֹס, אָונָ דָּעַר טָאָטָע מִיט בערלעָן נַעֲמָעָן זִיךְ שְׁטָאָרָק אָז מִיט אַלְעָה הַעֲנָט אָרוּם אִים, — הַוִּיבְּט עָר אָז לְאַנְגָּז זָאמָן צו פִּירָן מִיט דָעַם פּוֹס הַיִּז אָונָ צְרוּרִיךְ, וּוּי עָר ווּאַלְטָט ווּעָלָן עַפְעָס פָּאנָאנְדָעָטְרִיסְלָעָן; דָּעַר טָאָטָע מִיט בערלעָן לְאַזְּן נִיט אָפּ, הַאַלְטָן שְׁטָאָרָק אָונָ לְוִיפְּן נַאֲךְ מִיט דָעַם פּוֹס, בִּיאָז עָר גִּיט מִיט אַמְּאָל אַצְּיָּ, אַרְיִים אָרוּסִים, אָונָ עָר בְּלִיְּבָט אָומְגָעָשְׁמִידָט. —

וּוּעָן עַס קּוֹמֶט מִדָּאָרָפּ אִים אַיְינְשָׁפָּאָנָעָן, ווּעְרָט עַפְעָס אָזְזִי שְׁוּעָר. דָּאָס הָאָרֶץ הַוִּיבְּט אָז צְוִירָן אָז אַומְדִיטְלָעָנָע שְׁרַעַק, אָז אָוּמָעָט. עַס צִיטָעָרָן די הַעֲנָט, אָז מְקָאָן די אָזְזוּעָס נִיט פָּאָרְלִיְּגָן, אָונָ שְׁוּוֹיְגָנְדִּיק קְקַטְּמָעָן זִיךְ אַיְבָּעָר צְוּוִישָׁן זִיךְ, אָונָ אַלְעָמָשָׁט לְבָנָעָן, וּוּי מְזֻוָּאָלָט פְּרָעָגָן אַיְנָעָר דָעַם צְוּוּיָּתָן: הָא... וּוּאָס? פָּאָרָן? ...

אָונָ בִּיאָזָן דָּעַר טָאָטָע קּוֹמֶט פּוֹן ווּעָג, גִּיעָן די פּוֹחוֹת אִים: מעָן שְׁטָעָלָט זִיךְ פָּאָר שְׁרַעַקְלָעָכָע בִּילְדָעָר, עַס כָּאַפְּט אָ צִיטָעָר: גָּאָט ווּיִס, ווּאָס דָּאָרָט הָאָט זִיךְ גַּעֲמָכָט אַיִן ווּעָג. מְשָׁטָעָלָט זִיךְ אַיִן פָּעָנְסָטָר, מְכָאַפְּט זִיךְ אָרוּסִים פָּאָר דָעַר טִיר אַיִן גָּאָס אָרִין, פּוֹן ווּאָנָעָן עָר דָּאָרָף אַנְקוּמָעָן; מְהֻעָרט זִיךְ צַו אַיִן גָּאָס, טָאָמָעָר סְזָדָעָט זִיךְ ווּעָג,

דערציאַלט מען עפֿעַס — יעדע מינוט איז אָיאָר...
דערנֶאָך האָט מען זיך צוֹגְעֻווֹיִינְט, אוֹן לְבָנָן גִּיטַּנְט
געַשְׁמִידַּט בעַסְּעַר, ווֹי אַנדְעַרְעַ פַּעַרְד גַּעַשְׁמִידַּט. פַּאֲרַקְעַרְט,
עַס טוֹט נֶאָך הַנֵּאָה: קִיְּין עַיִּן הַרְעַ אַפְּעַרְד אֲגַבּוֹר, אֲשְׁטָאוֹ.
קַעַר טְרַאַט — מְדַאַרְפַּ אִים גָּאָרְנִיט שְׁמִידַּן.
אוֹ דַעַר טְאַטְעַ אִיז אוֹפְּגַעַרְוִימַט, בָּאַרְיִימַט עַר זַיך:
אַיר וּוַיִּטְטַת? לְבָנָס פּוֹס האָט דָאָך נֶאָך קִיְּין פָּאַדְקָאּוּזַע נִיט
פָּאַרְזּוֹכְט...
— — —

דַעַם וּוַיְגַעַטְרַע בֵּין אַיך שְׂוִין אַנְגַעַקְוּמַעַן צָום קַאְרְגַן
מַלְמַד, דַעַר גַּרְעַסְטַעַר מַלְמַד אֵין תַּלְמֹוד-תּוֹרָה; גַּעַלְעַרְנַט אָ
בְּלַאָט גַּמְרָא מִיטַּתְּסְפּוֹת. אוֹן אֵין דַעַר הַיּוֹם האָבַּא אַיך שְׂוִין
גַעַקְאַנְט גַוְטַ פָּאָרְן מִיטַּת דַעַר פּוֹרַ, גַעַוּוֹסַט אוֹן נַאֲגַעַגְעַבַּן
לְבָנָעַן אַלְעַ זַיְנַע מְשׁוֹגַעַתְן, גַעַרְיַטְן אוֹיפַ אִים, אַונְטַעַרְשְׁפַּרְיִי-
טַנְדִּיקַ דָאָס וּוְאַטְאָוּזַ פּוֹטְעַרְלַ, צַוְגַעַפְּרַט אִים צָום וּוְאַגְּן
אֲדַעַר צָו אַ פְּלוֹוַט, זַיך אַרְוִיְגַעַכְאַפְט אֵין זַיך שְׁטַאָרַק אַנְגַעַ.
הַאַלְטַן אֵין דַעַר גַוְשִׁיבַע, אֲדַעַר אַרְוְמַגְעַהַאַלְזַע אִים מִיטַּבְיִי-
דַעַהַעַט, זַיך אַוִיכְצִיעַנְדִּיק אַינְגַעַנְצַן אוֹיפַ זַיְנַע קַאְרַק...
גַעַלְעַרְנַט זַיך אַיְנְשַׁפְּאַנְעַן, אַרְוְמַגְעַדְרוּיִט דַי אַסְיַפְּאַנְעַן
אַרְוְם הַאַנְטַן, פָּאַרְרִיטַן דַעַם פּוֹס צָום כָּאַמְאַנְט, זַיך אַיְבְּרַגְעַ-
קַעַטְ. אַרְוְמַגְעַשְׁטַאַנְעַן אֵין גַעַנוּמַעַן פּוֹן דָאָס נַיִי.

אוֹן זַיְצַנְדִּיק אֵין חַדְרַ אֵיז עַר מִיד נִיט אַרְוִיס פּוֹן דַי
גַעַדְאַנְקַעַן: אַט שְׁטִיטַט עַר מִיר פָּאָרַדְיַ אַוִיכְן מִיטַּת דַעַר לִיְסַעַ-
נָע אַוִיכְן פְּנִים, מִיטַּת דַעַם גַּרְוִיסַן וּוְיִיסַן פְּלַעַק אַוִיכְן בּוֹיהַ
אוֹיפַ דַעַר פַעַדְעַשְׁטַעַר רַעַכְטַעַר לְאַפְּיִטְקַע, דַעַר לְאַנְגַעַר
שִׁיפְפָּאַרְמִיקַעַר רַוּקַן, דַי גַעַטְאַקְטַעַט טַעַלְעַר-פָּאַרְמִיקַע קַאַפְּיִטְעַס,
דָאָס קַלְיִינַע לְעַבְעַדְיקַ-רִירְעוֹדוֹדַיק קַעַפְלַ, דָאָס אַלְעַזְטַומְלַט,

מיישט מיר די געדאנקען; רײיסט מיך אווועק פון לערנגן. איך פארגעס וויז מהאלט, איך בין דא ניטה, איך בין וויזט פון דאנגען, פון דער גمراה, פון רבין. ערצעץ דארט!... אין שטאל געבן לבנען, ביימן וואגן מיט דעם געשפאן...

צוווי ווואכן פאר פסח האב איך אויפגעעהרט צו גיין אין חדר, נאך שבועות האב איך געדארפט וווערן בר-מצוחה, און אויף נאך פסח האט זיך דער טاطע געלקליבן מיך אַפּ-געבן צו אַסְטָאַלִיאָר...

צוזאמען מיטן טאטן בין איך געפֿאָרֶן אויף די יזז-דעם, אַנגַעֲטְרֵיבָן, געהאלטן די לייצעס. וויא, לבן הארכמי און לבן גייט, פֿאַלְגָּט ווי אַגְּרוֹיטָן מענטשן. אז דו ווילסט איך זעל גיין, נו זאל זיין אַזְוִי, מיר איז אלץ איינס.

פאר יומ-טוב האט דער טاطע געהאט אַסְרָ אַרְבְּעַט און גוט פֿאַרְדִּינְט, האט ער פֿאַר זיך אַפְּאָר שטיוֹל באַשְׁטְעַלְטָן, די קינדער קָאָרְטָעָנָע גָּרְנִיטָעָרְלָעָר און הִיטְעָלָה; די מאמע איז געוווען שטארק פֿאַרְטָאָן אַין שטוב, געווואַשָּׂן, גערויימט אויף יומ-טוב; דער טיש מיט די בענק זיינען אויף דער גאס געלעגן. די שטוב פריש אויסגעקאלכט, שטארק אַנגַעֲבָלוּיט; אויף דעם פֿאַל, פון וועלכּן מִהְאָט עַרְשָׁת פֿאַר אַגְּנִץ יָאָר די בלְאָטָע אַפְּגַּעֲקָרָאַצְט, איז געלעגן אַברְגְּזַעְמָעָט שטרוי פון וואגן, אויף וועלכּע די קינדער האבן זיך געווואַל-גערט, קָאַזְוְילְקָעָס גַּעֲמָאָכְט. געגעטען האט מען געבן טיר אויף דער דיזשע. ווינטער האט מען מיט דעם חמץ ניט געשמעקט... — דו וויסט וואס? — זאנגט צו מיר דער טاطע (ער פֿלְעָגָט זיך שוין מיט מיר עצהנוּן, געהאלטן פֿאַר אַגְּנִץ בר דעת) — מְזָאָרָף לבנען אויף יומ-טוב אַבְּיִסְל אַוְיסְפּוֹצְן,

וְאֵל עַר אֹוִיך וּוַיִּסְׁן פָּוָן אֶ יְוָם-טוֹב. מִדְאָרְך אִים, זָגַט עַר,
די קָאָפִיטעַס אַרוּמְרִינְיקָן, זַיִּה האָבָן דָּאָר קִין פְּנִים נִיט —
זַעֲעָן אוֹיס וּווִ צַעְגָּאַסְעָנָעַ פָּאַמְפִישְׁקָעַס... אַ וּוֹנְדָעָר: אַ פָּעָרְד
וּוַיִּסְׁ נִיט וּוָס אַ פָּאַדְקָאוּוּ אַיִּז.

מִיר הָאָט אֵין הָאָרֶצֶن בָּאַלְד אַ טִּיאָכְקָע גַּעֲטָאָן, וּווִ עַס
וּוְאָלְט זַיִּךְ דָּאָרְטָן עַפְעָס אַפְּגָעָרִיסְטָן. גָּאָט וּוַיִּס, וּוָס מַקְאָן
זַיִּךְ אַנְמָאָקָן, אִים אַוִּיסְפּוֹצָן, עַר וּעַט אוֹיס דָּעַם פָּאָר=יְוָם-טוֹב
אוֹוִי שִׁיִּין, מַהָּאָט זַיִּךְ שְׁוִין דִּי צִינְגָּעָר פָּוָן אַקְּן אַוִּיסְגָּעָרְעָדָט...
לִיְּיטָהָבָן אַזְוָלְכָע גַּרְוִיסְעַ אַוִּיגָן.

צְוָרִיק הָאָט זַיִּךְ מִיר פָּאַרְגָּעַשְׁטָעַלְט: לְבָנָן! מִיט דָעַר
לִיְּסָעָנָע אֹוִיך דָעַם פְּנִים, וּוּעַט זַיִּין אֹוִיך יְוָם-טוֹב רִין אַוִּיס.
גַּעֲבָאָרְשָׁט, צַוְּגָעָלְיִיכְט דָעַם וּוְיִידָל, דִּי גַּוְשִׁיבָעַ[פָּאַרְפָּלְאָכָטָן] אֵין
צַעְפָּלְעָךְ מִיט רְוִיט=בְּלוּיעַ סְטָעָנָגָעָט, דִּי קָאָפִיטָעַס אַרוּמָגָעַ
שְׁנִיצְט, אַרוּמָגְפִּילְט, רָוְנָד, וּווִ גַּעֲטָאָקְט...
אוֹן יְוָם-טוֹב נָאָכָן עָסָן. אֵין דְּרוּיסָן וּוּעַט וּוּאָרְעָמָעַן דִּי

פְּסַחְדִּיקָע זָוָן. דִּי לְוָפְט אִיזְׁ פְּרִישָׁ, זָאָפְטִיק אָוָן אַטְעָמָט מִיט
פְּרִילִינָג, דִּי גָּאָסָן זַיִּינָעָן טְרוּקָן, רִין אַוִּיסְגָּעָרְט, אַוִּיסְגָּעָ
שָׁאָטָן מִיט גַּעַלְן זָאָמָד, קִינְדָעָר שְׁפִילָן זַיִּךְ, לְוִיפָּן אָרוּום אֵין
דִּי נִיְּיעַ יְוָם-טוֹב=גָּאָרְנִיטָעָרְלָעָךְ, אָוָן אַיךְ וּוּעַל גַּיִּין אֵין נִיְּיעַ
גָּאָרְנִיטָוָר, אֵין קַעְשָׁנוּ אַבְּיסָל זָאָלָץ... וּוּעַל זַיִּךְ מָאָכָן נִיט
וּוִיסְנְדִיק, וּווִ אַיךְ מִין גָּאָרְנִיט, אַרְיִינְגָּעָנְגָּבָעָט זַיִּךְ אִין שְׁטָאָל,
פָּאָוָאָלִינָקָע אַפְּגָעְבָוָנְדָן לְבָנָעָן, גַּעַנוּמָעָן אִים פָּאָרָן צִימָלָ
מִיט אִין הָאָנְטָ פָּאָר דָעַר מָאָרְדָע אָוָן אַ פִּיר אַרוּיס אִין דְּרוּיסָן,
דוֹרָך דָעַר גַּאנְצָעָר גָּאָס, אַוְמִישָׁנָע צּוֹ אַבְּרָהָמָקָע דָעַם מִילָּ
נָעָרָס בְּרוּנוּם אִים אַנְצּוּטְרִינְקָעָן, נָאָט! קוּקְט...
לְבָנָן וּוּעַט זַיִּךְ צַוְּכָאָפָן צּוֹם טְרִינְקָעָן, אִין עַמְּעָר, 8
צּוּוּיִיטָן.

עַר הָעָרָת אֹוִיך, רָוְט זַיִּךְ אָפָ, קוּקְט זַיִּךְ אַרוּם, באָ

טראכט די גאָס, די קינדער, ווֹאָס זיינען אַנגעלֿאָפָן, זיינעט
אַזְׂדוֹרֶךְ דָּאָס ווֹאָסָעָר מִיט די ווֹיִיסָע שְׁטָאָרָקָע אָוָן יְוִינְגָע
צַיִן — שָׁאָקְלָט צַו מִיט אַיִן אוּיָעָר, פָּאָרְקְלָעָרט זִיך אָוָן
נְעָמֵט ווֹיִידָעָר טְרִינְקָעָן.

אַיך ווֹעַל אִים גַּלְעָטָן, פִּירָן אַיבָּעָר אִים מִיט דָעַר הַאנְט,
זַאֲלַיְן אַלְעַ זָעָן, אָז אַיך הַאָב קִיְּין מָוָרָא נִיט, צְוִיפִּיפָּן, רַעֲדָן
צַו אִים — אָוָן פִּירָן אִים צְוָרִיק פָּאָרוֹזִיכְטִיק, עָר זַאֲלַ מִיר דָעַם
נְיִיעָם גַּאֲרְנוֹיטָר נִיט פָּאָרְסְּלִינְגָעָן, אָוָן אָז עָר ווֹעַט אַחֲוָסָט גַּעֲבָן,
וֹעַל אַיך זָאגָן : אַגְּעוֹנָת אַיִן דִּיר, אַקְרָאָפָט אַיִן דִּינְגָעָ בִּינְעָר...

אַמָּאָג פָּאָר עָרְבָּ=פָּסָח פָּאָרְנוֹאָכְט. דָעַר טָאָטָע אַיִן פָּוָן
וּוֹעַג גַּעֲקוּמָעָן, הַאָט אַוִּיסְגָּעָשְׁפָּאָנָט, אַוּוּקָגָעָשְׁטָעָלָט דָעַם
וּוֹאָגָן אַיִּיף זַיִן אָרֶט, אַיְפָּגָעה אַנְגָּעָן דָעַם כָּאָמָּאָנָט, די שְׁלִיִּיִּ
עַס אַיִן שְׁטָאָל אַוִּיפָּן פְּלָעָקָל, ווֹאָס אַיִן אַרְיִינְגָּעָלָאָפָט אַיִן
וּוֹאָנָט, גַּעֲבָן אַוִּיפָּה מִיר, אָוָן מִיר זַיִנְגָעָן אַוּוּק מִיט
לְבָנָעָן צַו בָּעָרְלָעָן אַיִן קְרוֹנְיָעָ...

פְּרִיָּעָר הַאָט עָר גַּעֲפָרוֹוֹסָט מִיט גּוֹטָן, גַּעֲגָלָעָט, גַּעֲלָאָ
שְׁטָשָׁעָט, גַּעֲרָעָנָט : אַפְּשָׁר הַאָט עָר פָּאָרְגָּעָן אָן מְשׁׂוֹגָעָת
אָוָן ווֹעַט גַּעֲבָן אַפּוֹס. — דָעְרָנָאָךְ הַאָט עָר גַּעֲנוּמָעָן אַפָּאָ
סְּטָרָאָנָעָק, אִים דָוְרָכָגָעָנוּמָעָן דָוְרָכָן מוֹילְ אַיְבָּעָרָן קָאָפָּ
שְׁטִיףָ צְוֹגָעָבוֹנוֹדָן, אָוָן אַיְבָּרָגָעָדָרִיָּט עַטְלָעָכָעָ מְאַל מִיט אַ
פְּלָעָקָל, דָאָס גַּאנְצָעָ מוֹילְ אַיִן גַּעֲוָוָרָן צְוֹזָעָמָעָגָעָדָרִיקָט, אַיִן
די ווַיְינְקָלָעָן הַאָט זִיךְ בְּלֹוֹט בָּאוֹיְזָן, אָוָן עָר שְׁטִיףָ, רִירָט זִיךְ
נִיט, ווֹי נִט אִים מִינְגָט מַעַן, ווֹי עָר ווֹאָלָט דָא גָּאָרְגָּט גַּעַ
וּוֹעָן, אַדְעָר עָר ווֹאָלָט זָאגָן : אָז אַיך זָאג נִיְּין — ווֹעַט שְׁוִין
זַיִן נִיְּין. קָאנָט אַיִר מִיר אַפְּיָלוֹ גַּעֲבָן מִיט עַפְעָס אַיְבָּעָרָן קָאָפָּ
אַיך ווֹעַל קִיְּין פּוֹס נִיט גַּעֲבָן...

דערנאָך האָט מעַן אִם אַרְיִינְגָּעָנוֹמָעַן אֵין אַסְטָאֱנָאָך
פֿוֹן פִּיר שְׁטָאָרְקָע סְלוֹפֶעֶם, פָּאָרְצְיוֹמֶט אִם מִיט פְּלָעְקְלָעֶר,
וּוְלְכָע זַיְנָעַן צָוְגָּעָמָאָכָט צָוָם סְטָאֱנָאָך, הַוִּיח, שְׂטִיףְ פָּאָרְ
רִיטָּן דַּעַם קָאָפְ אָזָן פָּעַסְט אַיְינְגָּעָבָוָןְדָן. עֲרָהָט צָעְשָׂרָאָקָן
פָּאָרוֹוֹנְדָעָרֶט גַּעֲקוֹקָט, זַיְק אַיְינְגָּהָעָרֶט, שְׂטִיףְ אַנְגָּעָשְׂטָעָלֶט
די אוּיעָרָן, וּוְיָהָר וּוְאָלָט פְּרָעָגָן: וּוְאָס וּוְעָט דָּא זַיְן? פָּאָרְ
וּוְאָס מוֹטְשָׁעַט מַעַן מִיךְ אָזְוִי?...

מַהָּאָט פָּאָרוֹוֹאָרְפָּן אַפְּעַטְלָע אָרִיף אַהֲנְטָעָרְשָׁטָן פֿוֹט,
אַרְיִיבָּעָרְגָּעָנוֹמָעַן אִיר אַיְבָּעָר אַפְּלָעְקָל אָוָן גַּעַנְוָמָעַן רִינְגִּיקְ...
לְבָנָהָט זַיְק צָוְגָּהָעָרֶט צָוָם קְרָאָצָן פֿוֹן דַּעַם שָׁאָבָּאָ
מַעַסְעָר, פֿוֹן דַּעַר פְּיִילְ; אַנְגָּעָשְׂטָרָעָנֶט אַמְּגָּעָדְרִיָּט דַּעַם
קָאָפְ, פָּאָרְקְרִימָט די אוּיגָן, בִּיְזָן די רְוִיטְקִיעָט, וּוְאָס אֵין די
וּוְינְקָלָעָן, אָוָן בִּיְזָן אַנְגָּעְקוֹקָט...
פְּלִוְצִים האָט עֲרָזָק אַשְׁטָאָרְקָן רִיס גַּעַגְּבָן, אַשְׁפְּרוֹנָג
גַּעַטָּאָן, אַזְעַץ מִיט די פִּיס אֵין סְטָאֱנָאָך, אַמְּגָּוּשְׁמָדִיקָעָר
קָלָאָפְ, אַוְיִסְגָּעָמִישָׁט מִיט אַוְיִילָד רְעוּוֹעָרִי — אַלְעָז זַיְנָעַן פֿוֹן

שְׁרָעָק אַפְּגָּעָשְׂפְּרוֹנָגָעָן אָוָן אַנְיִידָעָרְגָּעָפָּאָן.
אוֹ מַאיָּזָן צָו זַיְק גַּעַקְוָמָעַן, האָט מַעַן גַּעַזְוָן: לְבָנָ אֵין
גַּעַזְוָן, וּוְיָהָר הַוָּנְט אָרִיף די הַינְּטָעָרְשָׁטָע פִּיס, זַיְק גַּעַשְׁטִיקָט
אָרִיף דַּעַם שְׁטָרִיקָט, גַּעַכְּאָרְכָּלֶט אָוָן אַרְוִיסְגָּעָשְׁטָעָקָט דַּעַם
צָוָגָן. בָּאָלָד האָט אִים וּוּעָר מִיט אַהֲקָק די שְׁטָרִיק אַיְבָּעָרָ
גַּעַשְׁנִיטָן — עֲרָהָט אַפְּגָּעָעָטָעָנֶט, דַּעַם קָאָפְ אַרְאָפְגָּעָלָאָזָן
אָוָן אֵין דַּעַר רְעַכְתָּעָר זַיְטָ צָוָם בּוֹיְקָ פָּאָרְדִּיָּט; אֵין גַּעַבְּלִיבָּן
זַיְצָן וּוְיָהָר, האָט זַיְק נִיט גַּעַרְיוֹט פֿוֹן אַרְטָט — —

דַּעַר רְעַכְתָּעָר הַינְּטָעָרְשָׁטָע פֿוֹס אֵיז גַּעַוּעָן אַוְיָבָן אַיְבָּעָר
דַּעַר קְנִי אַיְבָּרְגָּעָבָּרָאָכָן.
אוֹ דַּעַר טָאָטָע אֵיז עַטוֹּזָס צָו זַיְק גַּעַקְוָמָעַן, אֵיז עֲרָ
צָוְגָּעָלָאָפָּן, גַּעַנְוָמָעַן דַּעַם פֿוֹס אֵין הָאָנְט, פָּאָטְרָאָכָט, שְׂטִיףְ

געקריצט מיט די ציין, געקוקט אויף לבנון, לבן אויף אים.

דער טاطע האט אַוְאָרֶף געגעבן די צוואנג, וואס ער האט זי בי אַהער פֿאָרגעטען פֿון האנט אַרוּיסַלָּאָזָן, זיך גע. באָפְט מיט בִּידְעַה הענט פֿאָרָן קָאָפּ, ווי עס וואָלֶט אַים ווער אָומְגָעָרִיכְט פֿון הִינְטָן מיט עַפְסָע דעם קָאָפּ גַּעֲפְּלָעַט.

בערלְ דער שמֵיד האט זיך קוּים אוֹיפְּגַּעַשְׁתָּעַלְט. אַיז גע. קלְיבָּן שְׂטִיְין פֿון דער וּוּיְטָנָס, האט נִיט גַּעֲקָאנְט זיך פֿון אַרט רִין, גַּעֲטְרִיסְלָט זיך ווי אַבְּלָאָט, ווי עס וואָלֶט אוֹיף אַים אַקְדָּחוֹת אַגְּגָעְפָּאָלָן...

אוֹן אַיר האָב אַים גַּעֲלָעַט, גַּעהְאָלָזָט, גַּעֲקוּשָׁט,
געּוּוּינָט —

לבָּן... לבָּן האָרָמִי...

אין דער מִינּוֹת אַיז די יְדִיעָה דָּרוֹךְ דער גַּאנְצָעָר גַּאס
אדָרָךְ:

לבָּן האָרָמִי האט אַפּוֹס אוֹיסְגַּעַרְאָכְן...
אלְעַ האָבָּן אוֹיף אַנוֹנָעָר שְׁטוּב גַּעֲקוּקָט, ווי דָּארָט וואָלֶט
גַּטְּיְעָרָר, דער טִיעָרְסְּטָעָר טְוִיטָעָר גַּעֲלָגָן...
אַרְוּם קְוּנוּעַ האט זיך דָּאס גַּאנְצָעָר שְׁטָעָטָל צְנוּרִיפְּגָעָן.
קלְיבָּן, אַגְּוֹט אוֹיג, בִּינְזָע מִילְּעָר האָבָּן אַים אוֹיפְּגַּעַעַטְן...

אין דָּרוֹיטָן האט מיט פְּרִילִינְג גַּעֲשָׁמָעָקָט. אַוְונְדָּעָר,
שיְנוּעַ ערְבַּ-פְּסַחְדִּיקָעַ אוֹיסְגַּעַשְׁטָוּרָנָטָעַ קִילָּע נָאָכָט; אַגְּרוּיסְעַ
פְּרִישָׁע נִיגְעָבְּוִירָעָנָעַ ערְבַּ-יּוֹם-טּוּבְדִּיקָעַ לְבָנָה. אַיז אַיבָּעָר
בלְוִיעַ, רְיִינָע אוֹיסְגַּעַצְוֹאָגָעָנָע הַימְלָעָן גַּעֲשָׁוּיְמָעַן.
די ערְבַּ-פְּסַחְדִּיקָעַ מִידְקִיט האט די גַּאס אַין אִירָעָ

אַרְעָמֶט אַרְיִינְגָּנוּמָן אֹן זֵי אַיְינְגָּשָׁלָעְפָּעָרֶט. דִּי פִּיעָרְלָעַךְ
הָאָבָן אַגְּגָהוּבָן בָּאַלְדְּ נָאָךְ בְּעֹורְ-הַמִּזְ אַוִּיסְלָעָן, אֹן דִּי
קָלָאָרָעַ גְּרוּיסָעַ לְבָנָה הָאָט זִיךְ אֵין שְׁטוּמָעַ, שְׁוֹוָאַרְצָעַ
שְׁוִיבָן גַּעַשְׁפִּיגָּלֶט...

בַּיְ אֹנוֹ הָאָט נָאָךְ אַקְלִיָּין לְעַמְפָּעָלָעַ גַּעַבְרָעָנֶט. דָּעַר
טָاطָעַ מִיטַּ דָּעַר מַאֲמָעָן וַיְיִנְעַן אַוִּיפָּ דָּעַר עַרְדָּ גַּעַזְוּסָן אֹן
גַּעַשְׁוִיגָּן. דִּי קִינְדָּעָר זַיְגָּעָן אָן וּוּעַטְשָׁעָרָעַ אַוִּיפָּ דָּעַם שְׁטוּרְוִי
אַיְינְגָּשָׁלָאָפָּן...

אַיךְ בֵּין פָּאָרָן טִיר גַּעַשְׁטָאָנָעָן, גַּעַצְיְתָעָרֶט פָּוּן דָּעַם
פְּרִישָׁן קִילָּן פְּרִילִינְגָּס-אָוּוֹנֶט, זִיךְ צֹ דָעַר וּוָאָנָט גַּעַטְוְלִיעָט,
אֹן גַּעַוּאָרֶט בֵּין מַ'וּעַט "אִים" אַדוּרְכְּפִידָן...

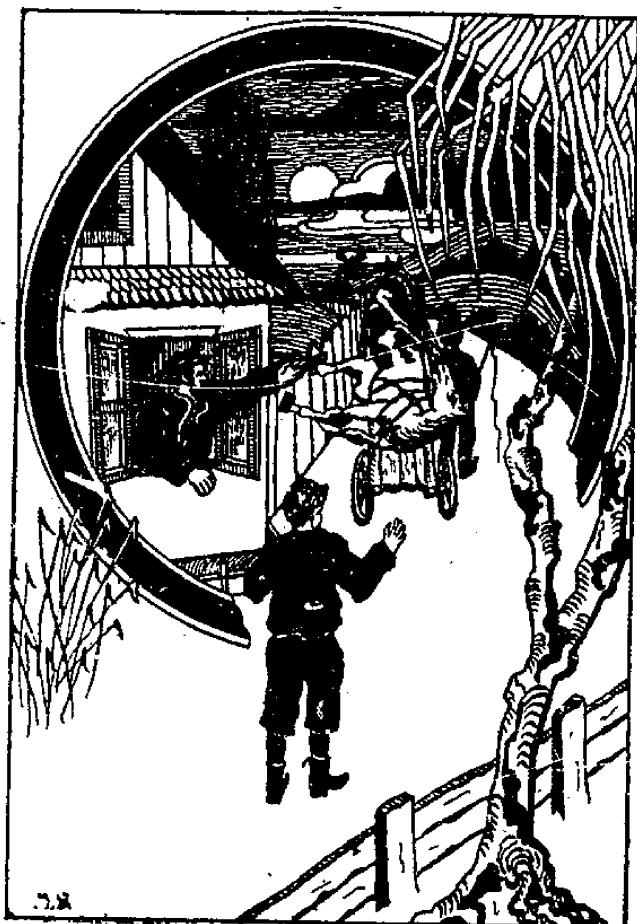
בָּאַלְדְּ הָאָט זִיךְ אֵן אַיְינְגָּעָסָעָנָעַ סְקִרְיְפָעָרִיִּי פָּוּן אֵן
לְאָנָגָ נִיטָּ גַּעַשְׁמִידָטָן וּוָאָגָן דָּעַרְהָעָרט. דָּעַרְנָאָךְ הָאָט זִיךְ פָּוּן
יַעֲנָעָר זַיְתָּ קְרֻעְטְשָׁמָעַ לְיִטְמָאָנָס וּוּיְיִכְעָרָר פָּעָרְדָּ גַּעַוְוִיזָן, נָאָךְ
אִים אַקְלִיָּין וּוּעַגְעָלָעַ אָן לְיִטְעָרָט, אֹן אַוִּיפָּ דָּעַם וּוּעַגְעָלָעַ
אַיְזָן לְבָנָן גַּעַלְעָגָן אַוִּיפָּ אָזִיתָ, שְׁטָאָרָק מִיטַּ שְׁטָרִיק
אַנְגָּעָבִינְדָּן...

אָט זַיְגָּעָן זֵי פָּאָרָן דָּעַר שְׁטוּבָן. דָּעַר טָاطָעַ מִיטַּ דָּעַר
מַצְמָעַן הָאָבָן דָּאָס פָּאָרָן דָּעַרְהָעָרט אֹן הָאָבָן זִיךְ אֵין פָּעָן.
סְטָעָר גַּעַשְׁטָעָלָט...

לְבָנָן הָאָט זִיךְ פָּוּן וּוָאָגָן גַּעַרְיָסָן, צָוָם שְׁטוּבָן זִיךְ גַּעַצְוִיגָּן,
גַּעַוּאָרָפָן מִיטַּן קָאָפָן, גַּעַהְיְרָזְעָטָן, גַּעַרְוָפָן. אֹן וּוּעָן עַרְ
הָאָט גַּעַזְוּן, אֹזְ מְפָאָרָט וּוּיְיִתְעָרָר, הָאָט עַר דָּעַם קָאָפָן צֹ אֹנוֹ
אַוִּיסְגָּעָדְרִיְּט, פָּאָרוּוֹנְדָעָרט אַוִּיפָּ דָּעַר שְׁטוּבָן גַּעַקְוּקָט, אֹן
זִיךְ וּיְיִגְבְּעָטָן: פָּאָרָן וּוָאָס לְאָזָט אִיר מִיךְ אַלְיָיָן? קְוּמָט
אַרְוִיסָן! וּוָאָס זִיכְטָ אִיר אֵין שְׁטוּבָן?

לְאָנָגָ, לְאָנָגָ הָאָבָן אַיךְ אִים נַאֲגַעְלָקָט.
אָט הָאָבָן זֵי זִיךְ אַונְטָעָרָן גַּלְחָס שְׁטוּבָן צֹ דָעַר לְאָנָקָעָ

פארקערט, אוו מיר האט זיך געדאכט, איז איך חאָב דעם
לעכטן בליך זייןעם געזען:
— בלײַבט געזונט, לֻעַבְטַ גִּילְעָן...
און באָלד איז ער פֿאָרְשְׁוּוֹנְדֵן פּוֹן אַוְגַּ...

פָּרְלָג „קֹולְטוֹרְ=לִיגָּעַ“ וּוֹאֲרַשְׁעַ

דָּעַר נֶסֶתֶר

מִעְשָׁה לְעֵד אֵין פָּעָרֶזֶן

1. אֵם מִשְׁאָה מִיט אַבָּעָר.
2. אַחֲרַבָּת.
3. דָּאָס קָעֶצֶל.
4. וּוֹינְטָעָר.
5. דָּאָס צִינְעָלָע.
6. דָּאָס הַינְטָל.
7. אֵם מִשְׁאָה מִיט אַהֲן.
8. שְׁרָעַטְעַלְעָר.
9. מִיזְעָלָע מִיזְעָלָע.
10. דָּעַר שְׁנִי-בָּאָק.
11. בִּים טִיךְ פּוֹתָת.
12. אֵם מִשְׁאָה מִיט אַהֲן.

קָלְאָסִיקָעָר = בִּיבְּלִיאָטָעָק פָּאָר יְוָגָנָט.

מַעַנדְעַלְיִי מַוְכֵר סְפָרִים

מִסְעָות בְּנִימִין הַשְּׁלִישִׁי

(פָּאָרְקִירְדֶּט פָּאָר יְוָגָנָט).

מַעַנדְעַלְיִי מַוְכֵר סְפָרִים

דָּאָס קָעֶלְבָּל

מִיט אַילְוָסְטָרָאַצְיָעָס פּוֹן יוֹסְף טְשִׁיקָאָוָו

דָּעַר אַלְגָּעָמִי נְעָר שְׁמוּעָס אֵין פָּאָלְקָס-שְׁוֹל

שָׂאוּרוֹאָרֶת פּוֹן ס. גִּילְיָנוּסְקִי.

פָּרְלָג „קֹולְטוֹר-לִיגָּע“ ווֹאֶרְשָׁע.

שָׁוֵל-בִּיבְּלִיאַטְעַק

עֲרַשְׁתָּע סָעַרְיָע

אַרְיְגִינְעַלְעַ ווּעַרְקָ:

.1.	פָּעַנְדָּעַלְיִי מָוָס	דָּאָס קָעַלְבָּגָל.
.2.	שְׁלֹוָם עַלְיִיכָּם	דָּאָס מַעַטְעָרָל.
.3.	ו. ג. פְּרָץ	קִינְדָּעָר-לִידָּעָר.
.4.	ש. פְּרוֹג	דָּאָס שְׁטִיפָּל.
.5.	מ. ג. פְּיִיעָרְבָּעָרָג	בִּינְגָאָכָּא.
.6.	ו. ג. בִּיאָלִיק	נוֹח אָוָן מַאְרִינְקָע.
.7.	ש. אַש	יָאַסְעָלָע.
.8.	א. רִיְיְזִין	די מַאְגָרִיךְ, דָּעָר בּוּוּם.
.9.	מ. סְטָאָזּוּסְקִי	לְבָן הָארְמַנִּי.
.10.	א. רָאוּבָנִי	קִינְדָּעָה.

צְוֹוִיְיטָע סָעַרְיָע

אַיְבָּעָרְזָעְצָוְנְגָעָן.

בונדר אַלְעָם
הַלְּבָנָה הַלְּבָנָה.

“אֶלְעָם הַלְּבָנָה הַלְּבָנָה.”